

ความสอดคล้องหลักเมตตาธรรมระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก

The Resemblance of the principles of loving-kindness between Theravada Buddhism and Roman Catholicism

พระครูปลัดจามร กตคุโณ (ศิลปวิทยาดิลก)

Phrakru Palad Jamorn Kataguno Silapavithayadilok

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: Email: 6701101005@mcu.ac.th

Received May 28, 2025; Revised August 28, 2025; Accepted: August 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสอดคล้องหลักเมตตาธรรมระหว่างศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกด้วยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย ผลการศึกษาพบว่า หลักเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คนเราแผ่ความรักและเจริญความรักในสัตว์ทั้งหลาย ด้วยจิตเสมอกันในสัตว์ทุกจำพวกในที่ทั้งปวงเพื่อละกิเลส มี ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นบ่อเกิดของความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ที่ทำให้เกิดการอาฆาต จองล้าง จองผลาญ อันเป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุดเพื่อให้เกิดการละกิเลสเหล่านั้น พระพุทธเจ้าจึงเน้นให้คนเรา ไม่ทำความชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดีทั้งปวง และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ อันเป็นที่มาของความหมายของการมีหลักเมตตาธรรมในจิตใจการแสดงออกมาของหลักเมตตาธรรมที่ปรากฏเป็นคุณธรรม ส่วนหลักแห่งเมตตาในพระคัมภีร์คริสต์ธรรมในศาสนาคริสต์นั้น เป็นที่ยอมรับกันในหมู่คริสต์ศาสนิกชนผู้รักพระเจ้า รักเพื่อนมนุษย์ว่า “หลักแห่งเมตตา” นั้นเป็นหลักธรรมที่พระเยซูคริสต์ทรงสอนให้คนเรารักพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ เพื่อละความโกรธ ความเคียดแค้นอันเป็นบ่อเกิดของความไม่สบายกาย ไม่สบายใจที่ทำให้เกิดการอาฆาต จองล้าง จองผลาญ อันเป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุดเพื่อให้เกิดการให้อภัยกันและกันพระเยซูคริสต์ พระองค์จึงเน้นให้คนเรารักพระเจ้า อย่างสุดจิตสุดใจ และรักเพื่อนมนุษย์ ดุจเพื่อนบ้านมิตรสหายให้เหมือนกับรักตัวเอง อันเป็นที่มาของความหมายของหลักแห่งเมตตาการแสดงออกของหลักเมตตาธรรมที่ปรากฏเป็นคุณธรรมในพระคัมภีร์คริสต์ธรรม อาานิสงส์ของหลักเมตตาธรรมในศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและประโยชน์ของหลักเมตตาธรรมในศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกมีความสอดคล้องกันหลายประเด็น เช่น ความซื่อสัตย์ ครอบครัวยุติธรรม สุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นต้น

คำสำคัญ: เมตตาธรรม; พระพุทธศาสนาเถรวาท; ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก

Abstract

This article aims to study the consistency of the principle of loving-kindness between Theravada Buddhism and Roman Catholicism by studying documents and research. The results of the study found that the principle of loving-kindness in Buddhism is a principle that the Lord Buddha taught us to spread love and develop love for all animals with equal mind for all animals in all places in order to abandon defilements such as greed, anger, and delusion, which are the origins of physical and mental discomfort, leading to endless hatred, revenge, and destruction. In order to abandon these defilements, the Lord Buddha emphasized that people should not do any evil, do only good, and purify their minds, which is the origin of the meaning of having the principle of loving-kindness in their hearts. The manifestation of the principle of loving-kindness that appears as virtue. As for the principle of loving-kindness in the Christian Bible, it is accepted among Christians who love God and their fellow human beings that the “principle of loving-kindness” is a principle that Jesus Christ taught us to love God and our fellow human beings in order to abandon anger and resentment, which are the origins of physical and mental discomfort, leading to endless hatred, revenge, and destruction. In order to forgive each other, Jesus Christ emphasized that people should love God. With all one's heart and love one's fellow human beings as one would a neighbor or friend as oneself, which is the origin of the meaning of the principle of compassion. The expression of the principle of compassion that appears as a virtue in the Christian scriptures, the benefits of the principle of compassion in Theravada Buddhism and the benefits of the principle of compassion in Catholicism are consistent in many aspects, such as honesty, happy family, not harming others, etc.

Keywords: Loving-Kindness; Theravada Buddhism; Roman Catholicism

บทนำ

ศาสนานั้นมีอิทธิพลมากที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คำสอนต่าง ๆ ก็มีมาก แต่คำสอนที่ทำให้เกิดความสงบสุขนั้น คือเมตตาธรรม หรือหลักแห่งความรักเท่านั้นที่สามารถจะทำให้สังคมมีความสงบสุขได้ถาวร ดังธรรมสุภาษิตที่กล่าวไว้ว่า “โลโกปตถณฺณิกา เมตตา เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก” (สมเด็จพระมหาเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2535)

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้นิยามไว้ว่า ความเมตตา คือ ความรักและเอ็นดูปรารถนาดี อย่างให้ผู้อื่นมีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538) เมตตาธรรมนี้ในพระพุทธศาสนาเป็นความรักที่อยู่บนฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขการไม่ทำความชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดีทั้งปวงและทำจิตใจให้บริสุทธิ์หมดจดใน

สัตว์ทั้งหลายในที่ทั้งปวง แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงใช้หลักเมตตาในการบำเพ็ญบารมีให้เกิดแก่พระองค์เพื่อจะบรรลุเป็นพระโพธิญาณให้มีความสำคัญกับการมีเมตตาธรรมกับตนเอง ผู้อื่น สัตว์อื่น และพระองค์ก็ทรงเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติ (พระมหาบัญชา สุขสมปโน (ผาดิวโรดม), 2554) ดังนั้น เมตตาธรรมจึงเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์มีเมตตาในสัตว์ทั้งหลาย ด้วยจิตเสมอกันในที่ทั้งปวง เพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในจิตใจ

ในขณะที่ พระเยซูคริสต์ ได้ชื่อว่าเป็นพระเมสสิยาห์มาเพื่อประกาศพระวรสาร นำพาชาวโลกไปสู่ความรอดพ้น พระองค์จึงออกเผยแผ่ทั้งข่าวดีและหลักคำสอนเพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชน โดยยึดเอาความเมตตากรุณาและความบริสุทธิ์แห่งจิตวิญญาณเป็นหลักการสำคัญ ทรงเน้นเรื่องการไม่เบียดเบียนแก่กันและกัน ตรัสสอนพระสาวกและประชาชนว่า “ผู้ใดสำแดงความเมตตาต่อผู้อื่นก็เป็นสุข เพราะเขาจะได้รับพระเมตตา ผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ก็เป็นสุข เพราะเขาจะได้เห็นพระเจ้า ผู้ใดพยายามสร้างสันติก็เป็นสุขเพราะเขาจะได้ชื่อว่าเป็นบุตรพระเจ้า” (มัทธิว 5:7-12, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) พระเยซูคริสต์ ทรงให้ความหมายของความสุว่า ความสุขไม่มีสิ่งอื่นเป็นปัจจัยนอกจากใจที่ปราศจากความโลภ รู้จักข่มใจ มีใจอ่อนโยน หนักในทางยุติธรรม มีความเมตตาต่อผู้อื่น มีใจบริสุทธิ์ สร้างสันติสุข เพราะทำได้ดังนี้ พระผู้เป็นเจ้าจะเมตตาและจะได้เห็นอาณาจักรสวรรค์ ความเมตตาเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในพระคัมภีร์ และมีอ้างอิงถึงหลายครั้ง เช่น “จงเป็นผู้เมตตา กรุณาดังที่พระบิดาของท่านทรงเมตตากรุณาเถิด” (ลูกา 6:36, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ทุกครั้งที่เราให้อภัยคนอื่น เราก็ได้แสดงความเมตตาต่อผู้นั้น เพราะความเมตตาแสดงออกผ่านทางความเห็นอกเห็นใจและความรักต่อกันและกัน

หลักเมตตาธรรมของพระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนานั้นมีความคล้ายคลึงกันในการสอนให้คนมีเมตตาธรรมหรือความรักต่อกัน เป็นคำสอนที่ทรงมุ่งเน้นประโยชน์และความสุขแก่มนุษยชาติเป็นสำคัญ ช่วยลดความขัดแย้ง และการรู้จักเปิดใจให้กว้าง คือ การมองโลกให้หลากหลายมุมมอง การยินยอมและยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น การให้อภัยและให้โอกาส, การเคารพในสิทธิส่วนบุคคล ความเกรงใจ, การผูกสัมพันธ์ และการรักษาสัมพันธ์ภาพ เป็นต้น อันจะนำมาซึ่งการเสริมสร้างสันติสุข และสันติภาพในสังคมให้เกิดมีขึ้นได้อย่างแท้จริง

เมตตาธรรมในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท

1.1 ความหมายของเมตตาธรรมในพระไตรปิฎก ความหมายในพระไตรปิฎก ว่า “หลักเมตตาธรรม” หมายถึง การแผ่ความรักและการเจริญความรักในสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ด้วยจิตเสมอกันในสัตว์ทั้งหลายในที่ทั้งปวง เป็นความรักที่เกิดจากจิตที่ปราศจากกิเลสก่อรูปเป็นรูปธรรมที่มุ่งหวังให้สรรพสัตว์ทั้งหลายมีความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน แสดงว่า เมตตาในพระพุทธศาสนานั้นเปรียบเสมือนน้ำบริสุทธิ์สำหรับชำระสิ่งสกปรก คือ ความโลภ ความหลงความโกรธ เปรียบเสมือนน้ำที่ไหลไปตามแม่น้ำลำคลองชำระสิ่งสกปรกทุกอย่างที่ไหลผ่านโดยไม่เลือก คือไม่เลือกว่าคนรวย คนจน เปรียบเสมือนสายฝนที่ตกโปรยปราย ทำให้พื้นแผ่นดินเย็นชุ่มฉ่ำดับความร้อนโดยไม่เลือกสถานที่คือไม่เลือกว่าอยู่ใกล้หรือไกล เปรียบเสมือน พระจันทร์ พระอาทิตย์ ที่ส่องแสงสว่างไปทั่ว ไม่มีเลือกขอบเขต เป็นต้น เพราะ “เมตตาเป็นเครื่องค้าจุนโลก” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิร

ญาณวโรรส, 2535) ฉันทา เมตตาในพระพุทธศาสนาไม่มีขอบเขต แผ่ไปในเบื้องบน ท่ามกลาง และ เบื้องต่ำฉันทนั้น (พระพุทธโฆสเถระ, 2551)

1.2 หลักปฏิบัติที่แสดงถึงความเมตตา หัวใจของพระพุทธศาสนาหรือโอวาท 3 ประการ เป็น หลักปฏิบัติที่แสดงถึงความมีเมตตาต่อ ผู้อื่น คือ 1) การไม่ทำบาปทั้งปวง 2) กระทำกุศลให้ถึงพร้อม และ 3) การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว ซึ่งการไม่ทำบาปทั้งปวงนั้นเป็นหลักปฏิบัติเบื้องต้นให้เกิดการงด เว้นจากการกระทำความชั่ว การใช้หลักเมตตาธรรมและวิธีการแผ่เมตตา การใช้หลักเมตตาธรรมและ วิธีการแผ่เมตตานี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนให้ทุกคนตั้งอยู่ในความรักเป็นหลัก นั่นก็คือ การแผ่ความ รักและการเจริญความรักในสัตว์ทั้งหลายด้วย จิตเสมอกันในที่ทั้งปวงโดยการตั้งอยู่ในศีลในธรรมเป็น หลัก นั่นก็คือ การประพฤติสุจริตธรรม มีความรักต่อสัตว์ ทั้งหลาย ให้ความเคารพ สงเคราะห์กันและ กันไม่วิวาทกัน มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้น ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสสอนให้ คนเรานั้นอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ทรง แสดงวิธีการใช้และวิธีการแผ่เมตตา 3 ประการ ดังที่ปรากฏใน คัมภีร์พระไตรปิฎกหมวดทศยสารณียสูตรปฐมสารณียสูตร และสังคาลสูตรตอนหนึ่ง ว่า 1) เมตตา กายกรรม คือ จะทำสิ่งใด ก็ทำด้วยเมตตา 2) เมตตาวาจากรรม คือ จะพูดสิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา 3) เมตตา มโนกรรม คือ จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา อธิบายว่า

1) ทางด้านกาย (เมตตากายกรรม) คือ กระทำสิ่งใดก็ประกอบด้วยเมตตา ไม่สร้างความ เบียดเบียนทั้งต่อตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดเนื้อร้อนใจ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้เกิดความสะอาด บริสุทธิ์ ได้แก่ กายสุจริต 3 และละเว้นจากกายทุจริต 3 (พระอธิการเวียง กิตติวณฺโณ, 2560) “การใช้เมตตากายกรรมนั้น” กล่าวได้ว่า พระพุทธองค์ทรงสอนว่า “จะทำสิ่งใด ก็ทำ ด้วย เมตตา” หมายความว่า การแสดงออกทางกาย เป็นการแสดงออกมาทางสุจริตธรรม ประการ อันได้แก่

- การเว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตเลี้ยงชีพ ให้ตั้งอยู่ในสัมมาอาชีวะ เป็นต้น
- การเว้นจากการลักทรัพย์ การปล้น การเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การทุจริตต่อหน้าที่ การฉ้อ ราษฎร์บังหลวง เป็นต้น
- การเว้นจากการประพฤติดีกในกาม ไม่ผิดลูกผิดเมียเขา การไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น ไม่ข่มเหง รังแก ทางเพศ เป็นต้น นี่คือการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนการแผ่และเจริญเมตตาทางกายต่อตนเอง ต่อ ผู้อื่นและต่อสัตว์ทั้งหลาย ดังนั้น เมื่อบุคคลใดไม่ทำความชั่วทางกายบุคคลนั้นย่อมถือว่าเมตตา กายกรรม (พระอธิการเวียง กิตติวณฺโณ, 2560)

2) ด้านวาจา (เมตตาวาจากรรม) คือ กล่าววาจาใดก็ประกอบด้วยเมตตา ไม่สร้างความ เบียดเบียนทั้งต่อตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดเนื้อร้อนใจ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนา สัมพันธภาพ เพื่ออภัยาศัยที่ดีต่อกัน ได้แก่ วาจาสุจริต 4 และละเว้นจากวาจาทุจริต 4 (พระครูสมุห์วิบูลย์ ชิตจิตโต และคณะ, 2560) “การใช้เมตตาวาจากรรมนั้น” กล่าวได้ว่า พระพุทธองค์ทรงสอนว่า “จะพูด สิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา” หมายความว่า คนเรานั้นควรกล่าววาจาสุภาสิตอันประกอบไปด้วยสุจริตธรรม 4 ประการ อันได้แก่ (1) การเว้นจาก การพูดเท็จ พูดโกหก พูดให้ผู้อื่นเข้าใจผิดไปจากความจริง พูด หลอกลวงโดยหวังทรัพย์สินเงินทองผู้อื่น เป็นต้น (2) การเว้นจากการพูดส่อเสียด พูดยุยงให้ผู้อื่น แยกแยะกัน สร้างความริ้วฉานให้ผู้อื่น เป็นต้น (3) การเว้นจากการคำ หยาบ คำไม่สุภาพ คำ อับมงคล คำลบหลู่ผู้อื่น เป็นต้น (4) การเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ นี่คือการที่พระพุทธเจ้าทรงสอน

การแผ่และเจริญเมตตาทางวาจาต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสัตว์ทั้งหลาย ดังนั้น เมื่อบุคคลใดไม่ทำ ความชั่วทางวาจาบุคคลนั้นย่อมชื่อว่าไม่มีเมตตา วชิกรรม

3) ด้านใจ (เมตตาตามโนกรรม) คือ คิดสิ่งใดก็ประกอบด้วยเมตตา ไม่คิดสร้างความเบียดเบียน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนใจ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาจิตใจให้เกิดคุณธรรม ความดีงามขึ้นภายใน ได้แก่ มโนสุจริต 3 และละเว้นจากมโนทุจริต 3 การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการ ทำความสะอาดบริสุทธิ์ให้เกิดแก่กาย วาจา และใจของตนเอง และเป็นการเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้เป็นมนุษย์ผู้ที่มีคุณธรรมและจิตใจสูงส่ง อันเป็น바ทรฐานของการพัฒนาไปสู่การทำกุศลให้ถึง พร้อมและเกิดการสำรวมระวังในการกระทำของตนมากขึ้น (พระครูสมุห์วิบูลย์จิตฺโต และคณะ, 2560) “การใช้เมตตาตามโนกรรมนั้น” กล่าวได้ว่า พระพุทธองค์ทรงสอนว่า “จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วย เมตตา” หมายความว่า คนเรานั้นต้องคิดแต่สิ่งที่ดีงาม คิดสิ่งที่ชอบที่ควร อันประกอบไปด้วยสุจริต ธรรม 3 ประการ อัน ได้แก่ (1) ต้องเว้นจากการคิดพยาบาทอาฆาตแค้นผู้อื่นไม่คิดจองเวรผู้อื่นทั้งที่เป็นศัตรูและไม่ใช่ว่าศัตรู เป็นต้น (2) ต้องเว้นจากการประทุษร้ายร่างกาย ทรัพย์สินเงินทองผู้อื่น เป็นต้น (3) ต้องเว้นจากการเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม สิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรทำก็อย่าคิดทำสิ่งใดเดือดร้อนตัวเอง และผู้อื่นก็อย่าคิดทำ เป็นต้น นี่คือวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนการแผ่และเจริญเมตตาทางใจต่อ ตนเองต่อผู้อื่นและต่อสรรพสัตว์ ดังนั้น เมื่อบุคคลใดไม่ทำความชั่วทางใจ บุคคลนั้นย่อมชื่อว่าไม่มีเมตตา มโนกรรม

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจริญเมตตา การที่มนุษย์จะสามารถพัฒนาศักยภาพ ของตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูง มีจิตใจงดงาม เป็นผู้ที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส สงบเย็น ปราศจากการ เบียดเบียน มีความรักใคร่ปรารถนาดี และเกื้อกูลประโยชน์สุขความเจริญแก่ผู้อื่นได้นั้น จะต้อง มีการพัฒนา 4 แนวทางด้วยกัน คือ

1) พัฒนากาย (กายภาวนา, การเจริญกาย) คือ พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ หรือทางกายภาพ (รวมทั้งเทคโนโลยี) โดยเฉพาะรับรู้สิ่งทั้งหลายทางอินทรีย์ 5 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย) ด้วยดีโดยปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรม เสื่อมสูญ ซึ่งควรการแสวงหาสิ่งที่เป็นสปปายะ หรือปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเจริญ, การรู้จัก การวางตนให้เหมาะสมและไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นเหตุให้เกิดอกุศลธรรม

2) พัฒนาศีล (ศีลภาวนา, การเจริญศีล) คือ พัฒนาความประพฤติพัฒนาความสัมพันธ์ทาง สังคมโดยตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลกันละเว้นจากการเบียดเบียนทำชีวิตผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ส่งเสริมเมตตาให้เกิดขึ้นด้วย การคบเพื่อนที่ดีรู้จักรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ใช้อวาจาที่เอื้อต่อการเกิดเมตตา กล่าวแต่คำที่เป็น ประโยชน์ ไม่ก่อโทษ หรือทิ่มแทง ส่อเสียด ให้เกิดการทะเลาะวิวาท จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีงาม ต่อกัน

3) พัฒนาจิต (จิตตภาวนา, การเจริญจิต) คือ ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญ งอกงามด้วยคุณธรรม เช่น มีเมตตากรุณา มีฉันทะ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิและสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านจิตใจ ถือเป็นด้านแรกที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดมีขึ้น เพราะการมี

จิตใจที่ดีงาม มีความสะอาดบริสุทธิ์ ย่อมทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี มีปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง

4) พัฒนาปัญญา (ปัญญาภานา, การเจริญปัญญา) คือ ฝึกอบรมพัฒนาปัญญาให้เจริญออกมาจนเกิดความรู้แจ้งชัดตามเป็นจริง โดยรู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น รู้เท่าทัน เห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลส และปลดปล่อยจากความทุกข์ มีชีวิตเป็นอยู่แก้ไขปัญหาและทำการทั้งหลายด้วยปัญญาที่รู้ถึงเหตุปัจจัย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2553)

1.4 อานิสงส์ของเมตตาธรรมในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท

พระพุทธเจ้าตรัสว่าพึงได้อานิสงส์ 11 ประการ ดังที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกหมวดเมตตากถาว่าด้วยเมตตาความว่า 1. หลับเป็นสุข 2. ตื่นเป็นสุข 3. ไม่ฝันร้าย 4. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย 5. เป็นที่รักของอมมนุษย์ทั้งหลาย 6. เทวดาทั้งหลายรักษา 7. ไฟ ยาพิษ หรือศัสตราคมล้ากรายไม่ได้ 8. จิตตั้งมั่นเร็ว 9. สิ้นหนาสัตว์ 10. ไม่หลงลืมสติตาย 11. เมื่อยังไม่แทงตลอดคุณวิเศษอันยอดเยี่ยมย่อมเข้าถึงพรหมโลก (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 31 ข้อ 22 หน้า 460-461, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

เมตตาธรรมในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

2.1 ความหมายของเมตตาธรรมในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในพระคัมภีร์คริสตธรรม ว่า “หลักแห่งเมตตา” หมายถึง ความรักที่ เกิดจากจิตในการรักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์ ก่อรูปเป็นรูปธรรมที่มุ่งหวังให้มวลมนุษย์ทุกคน รักกันอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้องเพื่อนสนิทมิตรสหาย แสดงให้เห็นว่า เมตตาในคริสตศาสนานี้ เปรียบเสมือนตัวแทนของการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคนหมู่มาก เพราะว่าความรักเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดไม่มีรักใดจะยิ่งใหญ่กว่านี้อีกคือ การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะละชีวิตของตนเพื่อมิตรสหาย ของตนนั้นจะต้องตั้งอยู่ 3 สิ่ง “ความเชื่อ ความหวังใจและความรัก แต่ความรักยิ่งใหญ่ที่สุด” (คร. 13:13, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าความรักในพระคัมภีร์คริสตธรรมนี้ไม่ใช่การตามใจ แต่เป็นการ เตือนสติกันด้วยความรักเพื่อมุ่งปรารถนาให้คนชั่วกลับตัวกลับใจเสียใหม่เป็นคนดี คือ ถ้าเรารัก ผู้ใด เราก็ควรตักเตือน และสอนผู้นั้นให้กลับเป็นคนดี ฉะนั้น หลักแห่งเมตตาในพระคัมภีร์คริสต ธรรมเป็นความรักที่ไม่เลือกบุคคลว่าร้ายหรือจน เป็นความรักที่ปราศจากความชั่ว คือ ไม่มีความ อิจฉาริษยา หวังแต่สิ่งที่ดีให้เกิดมีขึ้นกับทุกคน มีความเสมออันญาติพี่น้องเพื่อนมิตรสหาย ฉะนั้น (พ่อฟรังซิส โกส์ ชดบ, 2007)

2.2 หลักปฏิบัติที่แสดงถึงความเมตตา มีข้อความหนึ่งว่า “จงเมตตากรุณาดังที่พระบิดาของท่านทรงพระเมตตากรุณาเกิด” (ลก. 6:36, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) เป็นหนึ่งในแถลงการณ์ที่จริงจังของพระเยซูเจ้า ชาวยิวรู้ข้อเท็จจริงที่ว่า พระบิดาเจ้าทรงพระเมตตากรุณา แต่การคิดว่า มนุษย์จะเป็นเหมือนพระบิดายังเป็นปัญหาอยู่ เราจะสามารถมีความเมตตาเหมือนพระบิดาไหม และเหตุใดเราควรเป็นเหมือนพระองค์ มีการตั้งชื่อพระวรสารโดยนักบุญลูกาว่าเป็น “พระวรสารแห่งพระเมตตากรุณาของพระเจ้า” เพราะบ่งบอกถึงพระชีวประวัติของพระเยซูเจ้าที่ก่อปรด้วยพระเมตตากรุณา ซึ่งหัวข้อหลักเมตตาธรรมที่เป็นคุณธรรมที่จำแนกได้ดังที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมต่าง ๆ ไว้คือ

1) เมตตาธรรมฝ่ายกาย หมายถึง การแสดงออกถึงความสุขภาพ เป็นบุคลิกที่สำคัญของชาวคริสต์โดยเว้นจากการเจตนาในการทำร้าย ช่มแวง รังแกผู้อื่น ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่อนุญาตล่วงเกินสามิและเมียชาวบ้านที่ไม่ใช่ของตัวเอง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ดังนี้

(1) ห้ามฆ่าคน เป็นหนึ่งในข้อบทบัญญัติสิบประการ ซึ่งพระยาห์เวห์ได้ประทานให้กับชนชาติอิสราเอลผ่านทางโมเสส ซึ่งเป็นบัญญัติข้อที่ 5 ห้ามฆ่าคน บัญญัติข้อนี้เป็นข้อที่หักห้ามการฆาตกรรมมนุษย์โดยเจตนา นั่นคือ การทำลายชีวิตโดยไม่มีอำนาจที่จะกระทำเช่นนั้นอย่างผิดกฎหมาย (มธ. 5:22, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) พระเจ้าทรงกำหนดโทษถึงตายสำหรับผู้ฝ่าฝืนบัญญัติข้อนี้ (ปฐม. 9:6, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) พันธสัญญาใหม่ไม่เพียงประมวลการฆาตกรรมเท่านั้น แต่รวมถึงความเกลียดชังซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้คนหนึ่งปรารถนาจะให้อีกคนหนึ่งตายด้วย (ยอห์น 3:15, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) และการกระทำหรืออิทธิพลใดที่ไม่พอพระทัยพระเจ้าที่เป็นเหตุให้อีกคนหนึ่งต้องตายฝ่ายวิญญาณ (มธ. 5:21, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(2) อย่าลักขโมย หมายความว่าเราต้องฝึกฝนนิสัยให้ซื่อสัตย์ต่อทุกอย่าง สิ่งนี้อาจเป็นการเปลี่ยนนิสัยใหม่ทั้งหมดสำหรับบางคน มันเป็นการ “ถอด” ธรรมชาติเก่าของเรา “ออก” และ “สวมใส่” ธรรมชาติใหม่ที่เราได้รับเมื่อเราบังเกิดใหม่ฝ่ายวิญญาณเข้าสู่ครอบครัวของพระเจ้า (คส. 3:9-10, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ตามพระบัญญัติประการที่ 7 “อย่าลักขโมย” กินความหมายหลายแง่หลายมุม การเอาทรัพย์สินของคนอื่นไปโดยผิดยุติธรรม ซึ่งมีการกระทำผิดในแง่มุมนี้หลายลักษณะ เช่น

ก. ขโมย หมายถึง การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาโดยที่เจ้าของไม่รู้ เช่น ขโมยเงินพ่อแม่ ยักยอกเงินของบริษัท หรือ ขโมยของมีค่าของผู้อื่น ฯลฯ

ข. กินดอกเบี้ยเกินควร หมายถึง การให้กู้เงินโดยคิดดอกเบี้ยสูงมาก ถ้ามามากแค่ไหน ตามปกติต้องไม่เกินอัตราของธนาคาร หรือ บางครั้งก็ต่ำกว่าธนาคาร ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นได้อีกวิธีหนึ่งเหมือนกัน แต่ถ้าหากคิดดอกเบี้ยสูงๆ อย่างนี้ถือว่าเป็นความผิดแล้ว

ค. ฉ้อโกง หมายถึง การทำผิดด้วยการใช้วิธีการโกงผู้อื่น กระทำผิดยุติธรรม เช่น ใช้เอกสารปลอม ใช้แรงของกฎหมายมาบังคับ เช่น การฉ้อราษฎร์บังหลวง (คอร์รัปชัน) เหยินโยบาย ออกกฎหมายเพื่อเอื้อต่อตัวเองและพวกพ้อง เป็นต้น

(3) อย่าผิดประเวณี พระบัญญัติประการที่ 6 เป็นพระบัญญัติที่สั่งให้มนุษย์ละเว้นการกระทำทุกอย่างที่ผิดต่อความบริสุทธิ์ เช่น การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่มิใช่สามิภรรยาของตน หรือ การมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน หรือ การกระทำผิดต่อความบริสุทธิ์ด้วยตัวเอง เป็นต้น จะถือว่าพระบัญญัติประการที่ 6 นี้เป็นการกระหัดด้วยการกระทำอย่างตรงไปตรงมาเลยก็ได้ และพระบัญญัติประการที่ 9 “อย่าปลงใจผิดประเวณี” เป็นพระบัญญัติที่ห้ามการคิด ปรารถนา การมอง การอ่าน หรือ พฤติกรรมต่างๆ อันนำไปสู่การกระทำผิดต่อความบริสุทธิ์

กล่าวได้ว่า หลักเมตตาธรรมทางกายเป็นพระวจนะของพระเจ้าที่ทรงมอบประทานไว้ให้กับโมเสส ในการใช้เมตตาธรรมทางกายนี้ให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนอกจากจะเป็นความสุขทางกายยังแสดงออกถึงการมีเมตตาสื่อถึงกัน คือ การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของกันและกันแล้ว ยังครอบคลุมไปถึงการสร้างความสุขให้เกิดมีขึ้นในบ้านเมืองอีกด้วย เพราะถือว่าเป็นกฎหมายในสมัยก่อนของความยุติธรรมและความเที่ยงธรรมดังมีปรากฏว่า “ผู้ใดทุบตีคนหนึ่งให้ตาย ผู้นั้นจำต้อง

รับโทษถึงตายเหมือนกัน” (อพย. 21:12, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ถ้าผู้ใดมิได้เจตนาฆ่าเขา แต่เขาตายเพราะพระเจ้าทรงปล่อยให้ตายด้วยมือของผู้นั้น (ลนต. 24:17, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ผู้ใดร่วมประเวณีกับภรรยาของเพื่อนบ้าน ให้ขวางผู้ร่วมประเวณีทั้งชายและหญิงนั้นเสียให้ตาย (ให้ถึงตาย) (ลนต. 20:10, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ถ้าผู้ใดทุบตีทาสชายหญิงของตนด้วยไม้จนตายคามือ ผู้นั้นต้องถูกปรับโทษหากว่าทาสนั้นมีชีวิตต่อไปได้วันหนึ่ง หรือสองวันจึงตาย นายก็ไม่ต้องถูกปรับโทษ เพราะทาสนั้นเป็นดังเงินของนาย (อพยพ 21:20, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) จงปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างที่ท่านปรารถนาให้เขาปฏิบัติต่อท่าน (ลก. 6:31, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

2) เมตตากรุณาฝ่ายวาจา หมายถึง การแสดงออกถึงคุณภาพทางวาจาต่อผู้อื่น โดยเว้นจากว่าร้ายผู้อื่น การเอ่ยวาจาด้วยไม้เคาะพตอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่อผู้มีคุณ การกล่าวคำไม่จริง เป็นคำเท็จ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยภาพรวมพระบัญญัติประการที่แปดห้าม การเป็นพยานเท็จ การให้การเท็จ และการโกหก การด่วนตัดสินผู้อื่น การินทา การใส่ความ และการทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง การประจบเยินยอ การประจบสอพลอ และการประพุดนอกลู่นอกทาง

(1) มุสา คือ ห้ามการพูดเท็จ หรือ ห้ามโกหก โดยต้องการจะหลอกลวงผู้อื่น อย่างไรก็ตามในบางกรณีเราสามารถปฏิเสธที่จะพูดความจริงได้เหมือนกัน เช่น การรักษาความลับของบางอาชีพ ตัวอย่างเช่น แพทย์ เลขาณการ การป้องกันประเทศชาติและส่วนรวม หรือ ป้องกันตัวเองหรือผู้อื่นจากคนร้าย เพื่อช่วยรักษาชีวิตและทรัพย์สิน เช่น เราเห็นว่าเขาต้องการจะทำร้ายคนคนหนึ่งและเขามาถามเราถึงที่อยู่ของคนนั้น เราสามารถปฏิเสธได้อย่างนี้ไม่ผิด ในคัมภีร์สุภาษิต กล่าวว่า “ริมฝีปากที่พูดมุสาเป็นที่น่าเกลียดน่าชังแก่พระเจ้า” (สภษ. 12:22, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) “มารเป็นผู้มุสาและเป็นพ่อของการมุสา” (ยอห์น 8:44, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(2) การเป็นพยานเท็จ ถือเป็นการผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ทำให้ความจริงถูกบิดเบือน เกิดการผิดต่อความยุติธรรม ผู้ที่ให้การเท็จต่อหน้าศาล ต้องรับผิดชอบต่อคำให้การของตนด้วย ในคัมภีร์อพยพ กล่าวว่า “ห้ามเป็นพยานเท็จใส่ร้ายเพื่อนบ้าน หรือ อย่าพูดเท็จใส่ร้ายผู้อื่น” (อพย. 20:16, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(3) การผิดต่อชื่อเสียงของผู้อื่น หมายถึง มีการใส่ร้ายป้ายสีทำให้ผู้อื่นเสียหาย ซึ่งหมายถึงการใส่ความนั่นเอง นอกจากนั้นยังหมายถึงการพิพากษาคัดสินผู้อื่นด้วยเบาะความ คือ การไม่มีเหตุผลหรือข้อเท็จจริงในการตัดสินผู้อื่น พระคัมภีร์กล่าวถึงการใส่ร้ายป้ายสีไว้อย่างมากมายทั้งในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมและพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ (สภษ. 10:18, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) การใส่ร้ายป้ายสีนั้นอยู่ในรายการความผิดอันดับอันดับต้น ๆ สำหรับพระเจ้าที่พระองค์ทรงรวมไว้ในบัญญัติสิบประการ บัญญัติข้อที่เก้ากล่าวว่า “ห้ามเป็นพยานเท็จใส่ร้ายเพื่อนบ้าน” (อพย. 20:16, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) “การใส่ร้ายป้ายสีเป็นการโกหกที่มุ่งร้ายและพระเจ้าเกลียดการโกหก” (สภษ. 12:22, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(4) การผิดต่อความลับ หมายถึง การไม่รักษาความลับของผู้อื่น เช่น นำข้อบกพร่องของผู้อื่นไปพูด ส่วนในกรณีของความลับในการแก้บาป พระสงฆ์จะเปิดเผยไม่ได้เด็ดขาดไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น แม้ต้องตายก็ตาม ในพระบัญญัติประการที่ 8 เรียกร้องให้คริสตชนเคารพต่อความจริง ให้

ติดต่อสื่อสารและการให้ข้อมูลแก่กันด้วยความจริงและความรัก เคารพในความลับทางวิชาชีพ และให้ไว้วางใจในการรักษาความลับของศีลลัทธิบาป

3) เมตตาธรรมฝ่ายใจ หมายถึง การแสดงความรู้สึกทางใจหรืออารมณ์ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่แสดงออกมาไม่ไปทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน กิจการแห่งความรักที่เราช่วยเหลือเพื่อนพี่น้องของเราในความต้องการด้าน วิญญาณ ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์และความรู้สึกของเขา งานเมตตาจิตด้านจิตใจประกอบด้วย

(1) การสอนผู้ไม่รู้ คือ กิจการแห่งความรักที่เราช่วยเหลือผู้อื่นให้เรียนรู้ถึงความจริงที่พวกเขาจำ เป็นต้องรู้เพื่อความรอดพ้นของวิญญาณ ดังที่พระเยซูเจ้าทรงสั่งอัครสาวกให้ไปประกาศข่าวดีแก่มวลมนุษย “ท่านทั้งหลายจงออกไปทั่วโลก ประกาศข่าวดีให้มนุษยทั้งปวง” (มก 16:15, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(2) การให้คำปรึกษาแก่ผู้สงสัย คือ กิจการแห่งความรักที่เราช่วยเหลือผู้อื่นให้มั่นใจในสิ่งที่เขาพึงปฏิบัติ เพื่อแสดงความรักต่อพระเจ้าและรับใช้พระองค์ ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้สงสัย เราทำตามที่พระเยซูเจ้าทรงสอนว่า “เราอบสันติสุขไว้ให้ท่านทั้งหลายเราให้สันติสุขของเราแก่ท่านเราให้สันติ สุขแก่ท่าน ไม่เหมือนที่โลกให้ใจของท่านอย่าหวั่นไหว หรือมีความกลัวเลย” (ยน 14:27, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(3) การบรรเทาผู้มีความทุกข์ คือ กิจการแห่งความรักที่เราช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังมีความทุกข์ ให้ได้รับความ บรรเทาใจ หรืออาจเป็นการละเว้นการกระทำบางอย่างที่จะทำให้ผู้อื่นไม่สบายใจ ด้วย กิจการแห่งความรักนี้ เรากำลังนำผู้ที่มีความทุกข์ไปหาพระเยซูเจ้าตามที่พระองค์ทรงสอนว่า “ท่านทั้งหลายที่เหน็ดเหนื่อย และแบกภาระหนักจงมาพบเราเถิด เราจะให้ท่านได้พักผ่อน” (มธ 11:28, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(4) การตักเตือนคนบาป คือ กิจการแห่งความรักที่เราช่วยเหลือพี่น้องของเราที่ได้กระทำบาป ให้ตระหนักถึง ผลร้ายของบาป กิจการแห่งความรักนี้กระทำโดยการช่วยเพื่อนพี่น้องไม่ให้ทำบาปหรือช่วยเขา ให้พ้นจากโอกาสบาป หรือช่วยแนะนำหรือนำเขาไปรับศีลลัทธิบาป บางครั้งกิจการนี้อาจทำได้โดยการเป็นตัวอย่างที่ดีโดยมีเจตนาเพื่อให้เพื่อน พี่ น้องผู้ทำบาปได้ตระหนักถึงผลร้ายของบาป กลับใจ และสำนึกผิด พระเยซูเจ้าทรงสอนเราว่า “เราบอกท่านทั้งหลายว่าในสวรรค์จะมีความยินดีเช่นนี้ เพราะคนบาปคนหนึ่งกลับ ใจมากกว่าความยินดีเพราะคนชอบธรรมเก้าสิบเก้าคนที่ไม่ต้องการกลับใจ” (ลก 15:7, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(5) การอดทนผู้กระทำผิด คือ กิจการแห่งความรักที่เราอดทนต่อความทุกข์ ความไม่สะดวก หรือผลร้ายที่ตามมาจากการกระทำผิดของผู้อื่น พระเยซูเจ้าทรงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เราในเรื่องนี้ ทั้ง ๆ ที่พระองค์เป็นผู้บริสุทธิ์แต่ก็ทรงอดทนยอมรับความทุกข์ทรมานและความตายบน ไม้งางแขวน เพื่อ กอบกู้มนุษยให้รอดพ้นจากบาป พระองค์ทรงสอนเราว่า “แต่เรากล่าวกับท่านทั้งหลายที่กำลังฟังอยู่ ว่า จงรักศัตรู จงทำดีต่อผู้ที่เกลียดชังท่าน จงอวยพรผู้ที่สาปแช่งท่าน จงอธิษฐานภาวนาให้ผู้ที่ทำร้ายท่าน” (ลก 6:27-28, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(6) การให้อภัยแก่ทุกคนที่ทำร้าย คือ กิจการแห่งความรักขั้นสูงที่เราให้อภัยแก่ผู้ที่ทำร้ายเรา ไม่ว่าจะเป็นทาง ร่างกายหรือจิตใจ พระเยซูเจ้าทรงเป็นแบบอย่างและทรงสอนเราให้อภัยคนที่ทำ

ร้ายเรา ในบทข้าแต่พระบิดาพระองค์ทรงสอนเราให้ภาวนาต่อพระบิดาว่า “โปรดประทานอภัยแก่ข้าพเจ้าเหมือนข้าพเจ้าให้อภัยแก่ผู้อื่น” (มธ 6:12, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

(7) การสวดภาวนาให้ทั้งผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ที่ยังสิ้นใจไปแล้ว เป็นกิจการที่เราแสดงความเชื่อและความปรารถนาหนึ่งเดียวกับเพื่อนพี่น้องใน สหพันธนักบุญ สิ่งนี้เป็นกิจการที่เราแผ่ขยายความรักของพระเจ้าไปยังเพื่อนพี่น้องทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และวิญญาณในไฟชำระที่จากโลกนี้ไปแล้ว การทำกิจการแห่งความรักนี้เป็นการทำตามพระประสงค์ของพระเยซูเจ้าที่ทรงภาวนา ต่อพระบิดาในอาหารค่ำมื้อสุดท้ายว่า “ข้าแต่พระบิดา ผู้ที่พระองค์ประทานให้ข้าพเจ้านั้นข้าพเจ้าปรารถนาให้เขาอยู่กับข้าพเจ้า ทุกแห่งที่ข้าพเจ้าอยู่เพื่อเขาจะได้เห็นพระสิริรุ่งโรจน์ซึ่งพระองค์ประทาน แก่ข้าพเจ้า” (ยน 17:24, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเจริญเมตตา

1) เมตตาธรรมฝ่ายกาย ผลสำเร็จ ได้แก่ มนุษย์ที่ซื่อตรง (มธ 5:37, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ขอบธรรม (ยอห์น 1:47, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ประพฤติชอบในสายพระเนตรของพระเจ้า (ลก. 16:15, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมไม่หันเหใจคด (มธ. 23:13-15, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) ไม่คดโกงหรือเบียดเบียนผู้อื่น (มธ. 15:8, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

- บัญญัติข้อที่ 5 อย่าฆ่าคน ได้แก่ (1) จะเป็นบุคคลที่น่ารักใคร่ของบริวาร และไม่จากกันได้ง่าย (2) เป็นบุคคลไม่สะดุ้งตกใจกลัวต่อเวรภัย จากผู้อื่น (3) ถ้ามีข้าศึกศัตรูคิดจะทำร้ายย่อมทำได้ยาก (4) ชีวิตจะปลอดภัยด้วยความไม่พยายามของผู้อื่นที่คิดจะทำร้ายตนเอง

- บัญญัติข้อที่ 6 อย่าล่วงประเวณีและบัญญัติข้อที่ 9 อย่าคิดโลภในประเวณี ได้แก่ (1) เป็นผู้มีศีลศรัทธา (2) เป็นที่รักของบุคคลทั่วไปได้ง่าย (3) จะนอนกินนอนเป็นสุข (4) จะตื่นก็ตื่นอย่างมีความสุขกายสบายใจ (5) ย่อมเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยมากต่อการหาทรัพย์ (6) จะไปอยู่ที่ไหนก็ปลอดภัย (7) เป็นผู้ไม่ต้องวิตกกังวลภัยจากใครหรือจากที่ไหน ๆ (8) ย่อมไม่พลัดพรากจากของที่เรารักโดยยังไม่ถึงเวลาอันสมควร

- บัญญัติข้อที่ 7 อย่าลักทรัพย์และบัญญัติข้อที่ 10 อย่าคิดโลภในสิ่งของๆ ผู้อื่นอย่าลักทรัพย์ ได้แก่ (1) เป็นผู้มีความขวนขวายในการหาทรัพย์อย่างเป็นสุข (2) เป็นผู้มีความเห็นถูกในการรักษาน้ำใจต่อผู้อื่น (3) ย่อมไม่ละอายแก่บาปที่ไม่ได้ทำ (4) เป็นผู้รู้จักเฉลี่ยทรัพย์สินไม่ให้เจือจางไปได้โดยง่าย (5) ย่อมไม่หลงใหลต่อทรัพย์สินที่ไม่ใช่ของตนเอง (6) เป็นบุคคลไม่ทะเยอทะยานมากจนกลายเป็นการอวดฐานะมากกว่าคุณค่าของความเป็นคน (7) ทำให้ใจไม่เกิดความริษยาต่อเมื่อเห็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีมากกว่าเรา (พระมหาสมชาย ทัศนวิทย์ (วีรชัยเสวิน), 2563)

2) เมตตาธรรมฝ่ายวาจา ผลสำเร็จ ได้แก่

- บัญญัติข้อที่ 8 อย่าินินทาว่าร้ายผู้อื่น ได้แก่ (1) พูดอะไรก็มีผู้เคารพเชื่อถือ (2) คำพูดย่อมมีเสน่ห์ (3) เป็นคำพูดที่ฟังแล้วจับใจไพเราะ ฟังได้ง่าย (4) เป็นผู้สตรอบคอบในการพูดที่ไม่ให้เกิดโทษ (5) เป็นคำพูดที่เป็นสัตย์จริง

3) เมตตาธรรมฝ่ายใจ ผลสำเร็จ ได้แก่ มีมโนธรรมเที่ยงตรง วิจารณ์ญาณแยกแยะชั่วดี รู้จักตัดสินใจเลือกทางแห่งความดีงาม (มธ 5:30, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) และยึดมั่นในทางแห่ง

ความดี (ลก. 18:8, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010) แม้ในสถานการณ์ที่เราถูกคุกคาม (มธ 5:10, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

2.4 ประโยชน์ของหลักแห่งเมตตาในศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก

1. ประโยชน์ในการเข้าถึงสวรรค์ คือ ผู้ที่หมั่นสั่งสมความรักความเมตตา ผู้นั้นจะมีจิตใจที่เบิกบาน เป็นสุข เหมือนประหนึ่งว่าอยู่ในสวนสวรรค์ที่พระเจ้ามอบประทานมาให้ ดังพระคัมภีร์ว่า “บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ บุคคลใดมีใจบริสุทธิ์ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า บุคคลใดสร้างสันติ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงเรียกเขาว่าเป็นบุตร” (มธ. 5:7-9, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

2. ประโยชน์ในการละความชั่วในจิตใจ คือ ความชั่วมีความโกรธเป็นต้นตอว่าข้าศึกของเมตตา ความโกรธเป็นความชั่วอย่างหนึ่ง เมื่อบุคคลมีเมตตาอยู่ในใจ ความโกรธ คือ ความชั่วที่ไม่มี ดังพระคัมภีร์ว่า “จงรักศัตรูของท่าน และจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน” (มธ. 5:44, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

3. ประโยชน์ในการสร้างความสามัคคี คือ คนเราถ้ามีแต่ความรักให้แก่กัน ความสามัคคีก็เกิดขึ้นได้ เพราะความรักอดทนนาน ไม่ทำให้โอ้อวด มีการให้อภัยเสมอ เป็นต้น ฉะนั้นเมตตาจึงเป็นเหตุให้เกิดความสามัคคี ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า “ความรักนั้นก่ออดทนนานและกระทำให้คุณให้ ความรักไม่โอ้อวด ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบคายน ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ชื่นชมยินดีเมื่อมีการประทุพผิต แต่ชื่นชมยินดีเพื่อประทุพผิตชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ มีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง” (คร. 13:4-7, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

4. ประโยชน์ในการสร้างความสงบ คือ เมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้ว ความสงบสุขก็ตามมา เพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่ว มีการไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฉะนั้น เมตตาจึงสร้างความสงบให้กับตนและสังคม ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า “ความรักนั้นก่ออดทนนานและกระทำให้คุณให้ ความรักไม่โอ้อวด ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบคายน ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ชื่นชมยินดีเมื่อมีการประทุพผิต แต่ชื่นชมยินดีเพื่อประทุพผิตชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง” (คร. 13:4-7, สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2010)

ความสอดคล้องของหลักเมตตาธรรมระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก

1. ความสอดคล้องของหลักเมตตาธรรมฝ่ายกายระหว่างศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

- หลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อเว้นจากการฆ่าสัตว์ สอดคล้องกับบัญญัติในศาสนาคริสต์ข้อ 6 อย่าฆ่าคน

- หลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อเว้นจากการลักทรัพย์ สอดคล้องกับบัญญัติในศาสนาคริสต์ข้อ 8 อย่าลักทรัพย์

- หลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อ 7 เว้นจากการประพฤติดินาม สอดคล้องกับบัญญัติในศาสนาคริสต์ ข้อ 7 และ 10 อย่าทำผิดประเวณี-อย่าโลภในภรรยาของเพื่อนบ้าน

2. ความสอดคล้องของหลักเมตตาธรรมฝ่ายวาจาระหว่างศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

- หลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ สอดคล้องกับบัญญัติในศาสนาคริสต์ข้อ 9 อย่าเป็นพยานเท็จ การเป็นพยานเท็จ การผิดต่อชื่อเสียงของผู้อื่น และการผิดต่อความลับ

3. ความสอดคล้องของหลักเมตตาธรรมฝ่ายใจระหว่างศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

- หลักธรรมในพระพุทธศาสนา มโนสุจริต 3 ได้แก่ ข้อความไม่พยาบาท สอดคล้องกับหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ ข้อการให้อภัยแก่ทุกคนที่ทำร้าย

4. ความสอดคล้องของอานิสงส์การปฏิบัติเมตตาธรรมศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

1. ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน

2. ทรัพย์สินสมบัติที่อยู่ในการปกครอง มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายมาราวิ หรือเบียดเบียนทำลาย

3. ระหว่าง ลูก หลาน สามี ภรรยา อยู่ด้วยกันอย่างผาสุก ไม่มีผู้คอยล่วงล้ำลักทรัพย์ ต่างครองกันอยู่ด้วยความเป็นสุข

4. พุดอะไร มีผู้เคารพเชื่อถือ คำพูดมีเสน่ห์ เป็นที่จับใจ ไพเราะด้วยสัตย์ด้วยความเมตตา

กายกับจิต เราได้มาแล้ว มีอยู่แล้ว ได้จากบิดามารดาพร้อมบริบูรณ์แล้ว จะทำให้ความเป็นผู้มีเมตตาตามคำสั่งสอนก็จงรีบทำ คำสอนนั้นมีอยู่ที่เรานี้แล้ว ถ้ารักษาไม่มีกาลเวลาได้รับผลไม่มีกาลเวลาเช่นกันผู้มีเมตตาที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งสอนย่อมเป็นผู้ที่องค์จากล้าหาญย่อมมีความสุข ผู้รู้จักบังคับบริบูรณ์ สมบูรณ์ ไม่อด ไม่อยาก ไม่จน เพราะเป็นการรักษาซึ่งคำสอนได้สมบูรณ์ จิตดวงเดียวย่อมเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา “จึงเป็นผู้หมดเวรและหมดภัย”

บทสรุป

“หลักเมตตาธรรม” ในพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คนเราแผ่ความรักและเจริญความรักในสัตว์ทั้งหลาย ด้วยจิตเสมอกันในสัตว์ทุกจำพวกในที่ทั้งปวง เพื่อละกิเลส มีความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นบ่อเกิดของความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ที่ทำให้เกิดการอาฆาต จองล้าง จองผลาญ อันเป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุดเพื่อให้เกิดการละกิเลสเหล่านั้น การแสดงออกมาของหลักเมตตาธรรมที่ปรากฏเป็นคุณธรรมในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้นพบว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ 1. เมตตากายกรรม หมายถึง จะทำสิ่งใดก็ตามด้วยเมตตา คือ กิริยาอาการที่แสดงออกมานั้นไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ร้อนใจ ได้แก่ (1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ (2) เว้นจากการลักทรัพย์ (3) เว้นจากการประพฤติดินาม 2. เมตตาวจีกรรม หมายถึง จะพูดสิ่งใดก็ตามด้วยเมตตา คือ การพูดการเจรจาปราศรัยที่แสดงออกมาทางวาจานั้น ไม่ไปทำให้อาณัติและผู้อื่นเดือดร้อน ร้อนใจ เจ็บใจ ได้แก่ (1) เว้นจากการพูดเท็จ (2) เว้นจากการพูดส่อเสียด (3) เว้นจากการพูดคำหยาบ (4) เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ 3. เมตตาโมหกรรม หมายถึง จะคิดสิ่งใดก็ตามด้วยเมตตา คือ กิริยาอาการทางใจหรืออารมณ์

ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่แสดงออกมานั้นไม่ไปทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนได้แก่ (1) ไม่โลภ (2) ไม่พยาบาท (3) มีความเห็นถูกต้อง หลักแห่งเมตตาในพระคัมภีร์คริสต์ธรรมในคริสต์ศาสนานั้น เป็นที่ยอมรับกันในหมู่คริสตศาสนิกชนผู้รักพระเจ้า รักเพื่อนมนุษย์ว่า “หลักแห่งเมตตา” นั้นเป็นหลักธรรมที่พระเยซูคริสต์ทรงสอนให้คนเรารักพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ เพื่อละความโกรธ ความเคียดแค้นอันเป็นบ่อเกิดของความไม่สบายกาย ไม่สบายใจที่ทำให้เกิดการอาฆาต จองล้าง จองผลาญ อันเป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุด เพื่อให้เกิดการให้อภัยกันและกันพระเยซูคริสต์ พระองค์จึงเน้นให้คนเรารักพระเจ้า อย่างสุดจิตสุดใจและรักเพื่อนมนุษย์ ดุจเพื่อนบ้านมิตรสหายให้เหมือนกับรักตัวเอง อันเป็นที่มาของความหมายของหลักแห่งเมตตาการแสดงออกของหลักเมตตาธรรมที่ปรากฏเป็นคุณธรรมในพระคัมภีร์คริสต์ธรรมนั้นพบว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ 1. เมตตาทางกาย หมายถึง การแสดงความสุภาพทางกายโดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ร้อนใจ คือ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเสียหายอันตรายต่างๆ เป็นต้นดังพระคัมภีร์คริสต์ธรรมว่า (1) อย่าฆ่าคน (2) อย่าลักทรัพย์ (3) อย่าล่วงประเวณีผิดเมียเขา 2. เมตตาทางวาจา หมายถึง การแสดงความสุภาพทางวาจาออกมาทางปาก คือ ไม่ไปทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ดังพระคัมภีร์คริสต์ธรรมว่า (1) อย่าเป็นพยานเท็จใส่ร้ายเพื่อนบ้าน (2) อย่ากล่าวโทษเขา(อย่าว่าร้ายผู้อื่น) (3) อย่าพูดหยาบคาย พูดเล่นไม่เป็นเรื่อง พูดตลกหยาบโหล่น เกร 3. เมตตาทางใจ หมายถึง การแสดงความสุภาพทางใจหรืออารมณ์ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่แสดงออกมานั้นไม่ไปทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ดังพระคัมภีร์คริสต์ธรรมว่า (1) การสอนผู้ไม่รู้ (2) การให้คำปรึกษาแก่ผู้สงสัย (3) การบรรเทาผู้มีความทุกข์ (4) การดักเตือนคนบาป (5) การอดทนผู้กระทำความผิด (6) การให้อภัยแก่ทุกคนที่ทำร้าย และ (7) การสวดภาวนาให้ทั้งผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ที่สิ้นใจไปแล้ว หลักเมตตาธรรมระหว่างศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมีความสอดคล้อง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเมตตาฝ่ายกาย 2) ความเมตตาฝ่ายวาจา และ 3) ความเมตตาฝ่ายใจ มีความสอดคล้องกันอันสืบเนื่องมาจากหลักเมตตาธรรมในศาสนาพุทธนิกายเถรวาทและประโยชน์ของหลักเมตตาธรรมในศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกมีความสอดคล้องกันหลายประเด็น เช่น ความซื่อสัตย์ ครอบครัวยุติธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2010). *พระคริสตธรรมคัมภีร์*. พิมพ์ครั้งที่ 27. กรุงเทพมหานคร: สมาคมพระคริสตธรรมไทย.

พระมหาสมชาย ฤกษ์เตโช (วีรชัยเสวิน). (2563). “หลักคำสอนของศาสนาคริสต์: เปรียบเทียบตามหลักเนติปกรณ์”. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 25(1), หน้า 15-24.

พ่อฟรังซิส ไรซ์ ชดบ. (2007). *พระหฤทัยของพระเยซูเจ้า: มิติเชิงเทววิทยา*. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.

พระพุทโธโฆษจารย์เถระ. (2551). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*. พิมพ์ครั้งที่ 6. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) แปลและเรียบเรียง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระมหาเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2535). *พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.

ราชบัณฑิตสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน ปี 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
จำกัด.

พระมหาบัญชา สุขสมปนโน (ผาติวโรดม). (2554). “การศึกษาวิเคราะห์หลักเมตตาธรรมในคัมภีร์

พระพุทธานุสาเถรากับพระคัมภีร์คริสต์ธรรม”. *ปริญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*.

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสมุห์วิบูลย์ ชิตจิตโต และคณะ. (2560). “การประยุกต์หลักเมตตาในพระพุทธานุสาเถรากับ
เพื่อจัดการความขัดแย้ง”. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(ฉบับพิเศษ), หน้า 149-160.

พระอธิการเวียง กิตติวณโณ. (2560). “เมตตา: ในฐานะเครื่องมือเพื่อความปรองดองแห่งชาติ”.

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชสาร. 8(2), หน้า 126-137.